

Het lichtje van Maarten

Op weg met verhalen - 2024- extra lessen

onderbouw

Liesbeth Winters-Jonas

Sint Maarten was een lichtje in het leven van andere mensen. Hij hielp en deed goede dingen. De leerlingen bedenken hoe zij een lichtje voor een ander kunnen zijn.

In veel delen van Nederland lopen de kinderen op 11 november met een lampion langs de deuren. Waarom eigenlijk? In deze les horen de leerlingen het verhaal over Sint Maarten. Ze praten samen over op welke manier zij zelf een lichtje voor iemand kunnen zijn. Door het dragen van een Sint-Maarten-ketting kunnen ze laten zien of ze bereid zijn om hulp te bieden. In de herhaling van deze les kijken we naar de inspiratiebron van Sint Maarten: Jezus die stimuleert om wanneer iemand hulp vraagt, juist nog iets extra's te doen.

Doelstelling

De leerlingen ontdekken wat het betekent wanneer je een lichtje voor iemand anders bent.
De leerlingen luisteren naar het verhaal van Sint Maarten en beseffen dat hij geïnspireerd werd door Jezus.
De leerlingen zoeken naar hun eigen grens in het helpen van iemand. Ze beseffen dat je soms ook even rust mag nemen.

Het lichtje van Maarten

Benodigheden

- afbeelding van Sint Maarten gekopieerd op doorzichtig papier, maak hiervan een koker passend om de kleurenlamp (bijlage 1)
- vier afbeeldingen *Elkaar helpen* (extra download bij deze les)

Voor verwerking 1:

- voor iedere leerling een kopie van het plaatje met het lichtje en een kopie van het plaatje van Sint Maarten (bijlage 3)
- touw en kralen

Voor verwerking 2:

- bakjes en gezonde snacks

De eerste stap

Lied en ritueel

Zing samen het lied 'We gaan op weg'

www.zinvolleronderwijs.nl

Bij deze les past het ritueel van de kleurenlamp omdat deze les in het kader staat van 'een licht voor een ander zijn'.

Zet de kleurenlamp in stilte aan.

Kijk en wacht.

Zeg: Eén klein lichtje
maakt dat het grote donker verdwijnt.
Een lichtje vol van kleuren
laat ons zien dat wij er zijn.
En wie nog meer?

Op weg

Geef de kleurenlamp door in de kring. Wie de lamp in handen heeft, mag vertellen wanneer hij/zij het fijn vindt dat er een lampje brandt. Bijvoorbeeld: in een donkere slaapkamer of wanneer je in het donker naar huis rijdt. Bevestig de woorden van de leerlingen door te knikken of te hummen. En zeg af en toe, 'dat voelt fijn'. Of, 'zo voel je, je veilig'.

Zet de kleurenlamp tenslotte in het midden van de kring en laat deze branden.

Vertel daarna:

Weet je dat mensen ook een lichtje kunnen zijn? Niet zoals deze kleurenlamp met een knopje om de lamp aan of uit te doen. Ik bedoel, dat mensen hetzelfde fijne gevoel kunnen geven als een lampje in het donker. Mensen kunnen je veilig laten voelen.

Stel dan de volgende vragen:

- Hoe kunnen mama of papa jou het gevoel van veiligheid geven? Wat doen ze dan?
- Wanneer heb jij een ander nodig om een fijn gevoel te krijgen?
Wat doet die ander dan? Wat gebeurt er dan?
- Hoe kun jij dat gevoel aan een ander geven?

Kern

Zet de koker van de Sint Maarten-afbeelding om de kleurenlamp en zeg:

Dit is Maarten. Hij leefde langgeleden en hij was als een lampje in het donker voor andere mensen.

Lees het verhaal voor (zie bijlage 2).

Laat de vier afbeeldingen (extra download) zien over kinderen die anderen helpen of hun speelgoed delen.

Praat samen over:

- Wat zie je?
- Wie is een lichtje voor een ander?
- Waarom is het belangrijk dat kinderen leren om elkaar te helpen en te delen?
- Wat zou Maarten zeggen als hij deze kinderen ziet?

Vertel:

Maarten is nooit vergeten. Ieder jaar vertelden de mensen zijn verhaal. Het is een bijzonder verhaal omdat Maarten een bijzondere man was. Een lichtje voor andere mensen! En het bijzondere was dat ook al was Maarten gestorven, het leek alsof zijn werk, voor elkaar zorgen, nog steeds doorging. Daarom zeiden de mensen, Maarten is een heilige man. We noemen hem niet gewoon Maarten, we zeggen Sint Maarten.

Wacht rustig de reacties van de leerlingen af. Kennen ze de traditie van het Sint Maartenfeest, praat daar samen over en zing een liedje.

Verwerking

1. Sint Maarten-ketting

Vertel:

Maarten zei tegen andere mensen: 'Goed zo! Wat fijn dat je ook meehelpt om voor een ander te zorgen. Zo ben jij een lichtje voor een ander.' Om te laten zien dat jij een echte helper wilt zijn, mag je een ketting

Het lichtje van Sint Maarten

dragen. Kleur de afbeelding van Sint Maarten (zie bijlage 3) en plak deze op stevig karton. Plak de afbeelding van het lichtje met de handen op de andere kant. Sla er met een perforator er een gaatje door. Rijg de afbeelding aan een stevige draad. Maak de ketting nog mooier door er ook verschillende kralen aan te rijgen.

Draag de ketting en help anderen. Zolang je de ketting draagt, mogen anderen hulp aan je vragen. Wil je even rust of ben je moe van al het helpen? Leg dan de ketting even af.

Bespreek samen wat je voor een ander kunt doen. En wanneer je even rust neemt.

2. Sint Maarten-memory

Vertel:

Op 11 november denken we aan Sint Maarten. Veel kinderen gaan dan langs de deuren, zingen een liedje en krijgen iets lekkers. Houden ze dat zelf? Of geven ze dat aan iemand anders? Praat hier samen over.

Speel daarna een memoryspel met gezonde snacks. Neem hiervoor een groot aantal (dezelfde) bakjes (minimaal zoveel als er leerlingen in de groep zijn). Stop in telkens twee bakjes eenzelfde gezonde snack zoals een appelpartje, een stukje mandarijn, een druif of enkele rozijntjes. Hussel de bakjes door elkaar. Speel Sint Maarten-memory. Wie aan de beurt is, zingt eerst een Sint Maartenliedje en kiest dan twee bakjes. Zijn ze gelijk, dan mag de leerling de inhoud delen met een ander. Kunnen de leerlingen er samen voor zorgen dat uiteindelijk iedereen iets lekkers heeft? Pas daarna mag het lekkers worden opgegeten.

De laatste stap

Haal de koker met daarop de afbeelding van Sint Maarten rondom de kleurenlamp weg.

Zeg: Sint Maarten was als een lichtje
voor andere mensen
En jij? Want...
Eén klein lichtje
maakt dat het grote donker verdwijnt.
Een lichtje vol van kleuren
laat ons zien dat wij er zijn.
En wie nog meer?

Herhaling

In een volgende les luisteren de leerlingen naar een verhaal over Jezus waarin hij zegt: 'Als iemand je vraagt om te helpen, doe dan iets extra's.' (Matt. 5:38-48) Dit verhaal is één van de inspiratiebronnen van Sint Maarten. Help elkaar, vriend en vijand. Doe juist iets extra's als iemand je hulp vraagt.

Start deze les, nadat je de kleurenlamp heb aangezet, met het bekijken van de 'aftermovie van de Sint Maartenparade' in Utrecht (zie Beeld- en digitips) en breng het verhaal van Sint Maarten in herinnering.

Vertel:

Maarten droomde over Jezus. Daarom wilde Maarten ook mensen helpen en zijn spullen delen.

Leg de Bijbel opengeslagen naast de kleurenlamp en vertel het volgende verhaal:

Op een dag zit Jezus met zijn vrienden op een heuvel. Ze praten samen over goede dingen doen. 'Er zijn toch regels', zegt Petrus. 'Als iedereen zich aan de regels houdt, gaat het altijd goed. En als iemand zich niet aan de regels houdt, bijvoorbeeld omdat hij je pijn doet, verdient iemand straf.' 'Als iemand mij pijn doet omdat hij mij een klap geeft,' zegt Johannes, 'dan geef ik gewoon een harde klap terug.' Jezus schudt zijn hoofd. 'Als iemand je een klap geeft, sla dan niet terug. Maar doe juist iets goeds. Ga die persoon helpen dan leert hij ook om aardig te zijn.' 'Poe,' zucht Petrus, 'dat is moeilijk.' 'Dat klopt,' zegt Jezus, 'maar probeer het maar... wie weet lukt het je. Als iemand je vraagt of je even wilt helpen door met hem mee te lopen. Doe dat dan. En vraag daarna of je nog meer kunt helpen. Als iemand vraagt of hij je jas mag lenen. Doe dat maar en vraag of hij ook je broek wil lenen. Probeer een ander te helpen door iets extra's te doen.'

'Dat lukt alleen als die ander mijn vriend is,' zegt Johannes. 'Als het een vijand is, wil ik dat niet.' 'En als je het wel doet,' lacht Jezus, 'dan zul je zien dat mensen er blij van worden. Zelfs als het je vijand is.' Jezus is even stil. Hij kijkt Petrus en Johannes aan. 'Ik denk dat God het het mooist vindt als we iedereen helpen. Vrienden en vijanden. Dan is het fijn op de wereld.'

n.a.v. Matteüs 5:38-48

Het lichtje van Maarten

Sluit af met de Sint Maarten-ketting. Filosofer met elkaar over goede dingen die je deze week zag gebeuren in de klas. Wie deed iets goeds? Die leerling mag even de ketting dragen. Daarna wordt de ketting doorgegeven aan een ander die ook iets goeds deed voor een ander. Is iedereen een lichtje voor een ander geweest?

Liedsuggesties

Ik loop hier met mijn lantaarn

Mama Cozy op Kinderliedjes - Loulou & Lou
www.youtube.com/watch?v=zpwhKW8Zl4

Kijk mijn lichtje

Kort liedje door juf Suzanne.
www.youtube.com/watch?v=juLlm0bsq7w

Prentenboeken

Tessel viert Sint Maarten
 Marianne Witte
 De Vier Windstreken, Rijswijk (2016)

Tessel is blij met haar nieuwe jas en haar zelfgemaakte lampion. Die lampion is voor het feest van Sint Maarten, op 11 november. Dan loopt ze samen met Karim, Lucia en Sem zingend langs de deuren. Als hun tassen vol lekkers zitten, vertelt Tessel de anderen haar geheime plan...

Een sfeervol prentenboek waarin het verhaal van Sint Maarten wordt verteld en de teksten van vier Sint Maarten-liedjes staan.

Sint-Maarten en het beertje

Maja Dusikova en Antonie Schneider
 De Vier Windstreken, Rijswijk (2006)

Elk jaar op 11 november wordt er in de stad het Sint Maarten-spel opgevoerd. Marieke en haar teddybeer staan erbij met hun lantarens en ze zingen met de andere kinderen mee. Ze zien hoe de goede Sint Maarten zijn mantel deelt met een halfbevoren man.

Opeens begint er een klein jongetje te huilen. Hij is zijn lantaren kwijtgeraakt. Dan kijkt Sint Maarten de kleine teddybeer veelzeggend aan. De teddybeer begrijpt de boodschap en geeft zijn lantaren aan het jongetje. Gelukkig heeft Marieke haar lantarentje nog en dat deelt ze samen met haar teddybeer.

Lichtjes voor Sint Maarten

Jennine Starring, Martine van Nieuwenhuyzen (ill.)
 Christofoor, Zeist (2019)

De kabouterkinderen gaan lantarentjes maken voor Sint Maarten. Oebi heeft een heel mooie pompoen gemaakt, van papier. Hij is er erg trots op, maar de volgende dag is zijn lantaren kapot. Hoe kan dat? Heeft de plaagkabouter er misschien iets mee te maken?

Dit sfeervolle prentenboek is gebaseerd op het oorspronkelijke verhaal van Sint Maarten, waarin het belang van delen en vrijgevigheid centraal staat.

Beeld- en digitips

Sint Maarten

www.youtube.com/watch?v=HCXApO70MXI Een complete aflevering (144, 8 november 2000) van Koekoelore over Sint Maarten. Moffel en Piertje gaan langs de deuren met hun lampionnetje. Oom Frommel vertelt het verhaal over Sint Maarten.

Sint Maarten Parade 2019 - Aftermovie

www.youtube.com/watch?v=Xgv6eu-p-UI De Sint Maartenparade in Utrecht is een jaarlijkse lichtjesoptocht door de stad. Een intercultureel feest met theater, muziek en kunst. Meer informatie: www.sintmaartenparade.nl

Het lichtje van Maarten

Kunst

www.nieuws030.nl/nieuws/sint-maarten-parade-feest-van-alle-utrechtters/

Bekijk samen dit kunstwerk. De kunstenaar wil laten zien dat Sint Maarten een lichtje is voor andere mensen. Hij heeft een paard met daarop Maarten vol lichtjes gemaakt. Grote mensen dragen het kunstwerk door de straten van de stad. Anderen dragen andere lichtjeskunstwerken. Bekijk samen de aftermovie-film van de Sint Maarten Parade uit 2019 (zie Beeld- en digitips).

Laat de leerlingen een kunstwerk van Sint Maarten maken van kosteloos materiaal. Plaats daarin kleine elektrische waxinelichtjes. Zoek een donker plekje op, bijvoorbeeld in het magazijn, en bekijk de kunstwerken in het donker.

Extra

Een lichtje in het donker

Op weg met verhalen 2021-22, thema 2 *Stralend*, les 2 op [Zinvoller onderwijs](#).

Een andere les over licht, geschikt voor de onderbouw.

Ook in deze les ontdekken de leerlingen wat licht in het donker kan betekenen. Daarbij maken ze ook kennis met het hindoeïstische Divalifeest.

Achtergrondinformatie

Sint Maarten Parade

Ieder jaar vindt in Utrecht de Sint Maarten Parade plaats. Dit is een intercultureel lichtjesfeest. De Parade, het Vuur en de Ronde van Sint Maarten zijn initiatieven van Sharing Arts Society in samenwerking met verschillende partners in en rondom Utrecht. Doelstelling is het verbinden van mensen en het delen van ervaringen door middel van kunstuitingen. Dit doen ze door de zogenaamde 'sharing werkwijze' ieder jaar kiezen we als thema voor de Parade een van de Global Goals.

bron: www.sintmaartenparade.nl

Sint Martinus van Tours

In het jaar 316 na Christus werd in Hongarije Martinus geboren. Zijn vader was soldaat in het Romeinse leger en Martinus werd dan ook vernoemd naar de Romeinse god van de Oorlog, Mars. Maar Martinus was niet zoals zijn vader. Hij was een rustige jongen en was erg geïnteresseerd in het christendom. Zijn vader wilde daar niks van weten en stuurde hem naar het Romeinse leger. Hij zou net zoals zijn vader soldaat worden en zich niet meer bezighouden met het christendom.

Na een tijd in Italië gestationeerd te zijn werd hij overgeplaatst naar Gallië (Frankrijk). Voor de poort van de stad Amiens zat een bedelaar toen Marinus daar aankwam. Deze bedelaar vroeg aan Martinus om wat geld (een aalmoes), maar Martinus had zelf geen geld om uit te geven. Wel had hij van het leger een rode mantel. Hij mocht deze mantel niet in zijn geheel weggeven aan de bedelaar. In plaats daarvan sneed Martinus met zijn zwaard de helft van de mantel af en gaf deze aan de bedelaar.

De legende van Sint-Martinus vertelt dat die nacht Marinus een droom had over de bedelaar. Deze bedelaar bleek Jezus Christus zelf te zijn. Door deze droom besloot Marinus niet langer meer in het leger te blijven en zich te laten dopen. De jaren daarna leefde hij als kluizenaar. Volgens vele mensen in de omgeving was hij een vroom man en gaf raad en hulp aan de bewoners in de omgeving als die dat nodig hadden. Tegen Martinus zijn eigen wil in, volgden steeds meer mensen hem en zo ontstond de eerste kloosterorde in het westen van Europa.

Het lichtje van Maarten

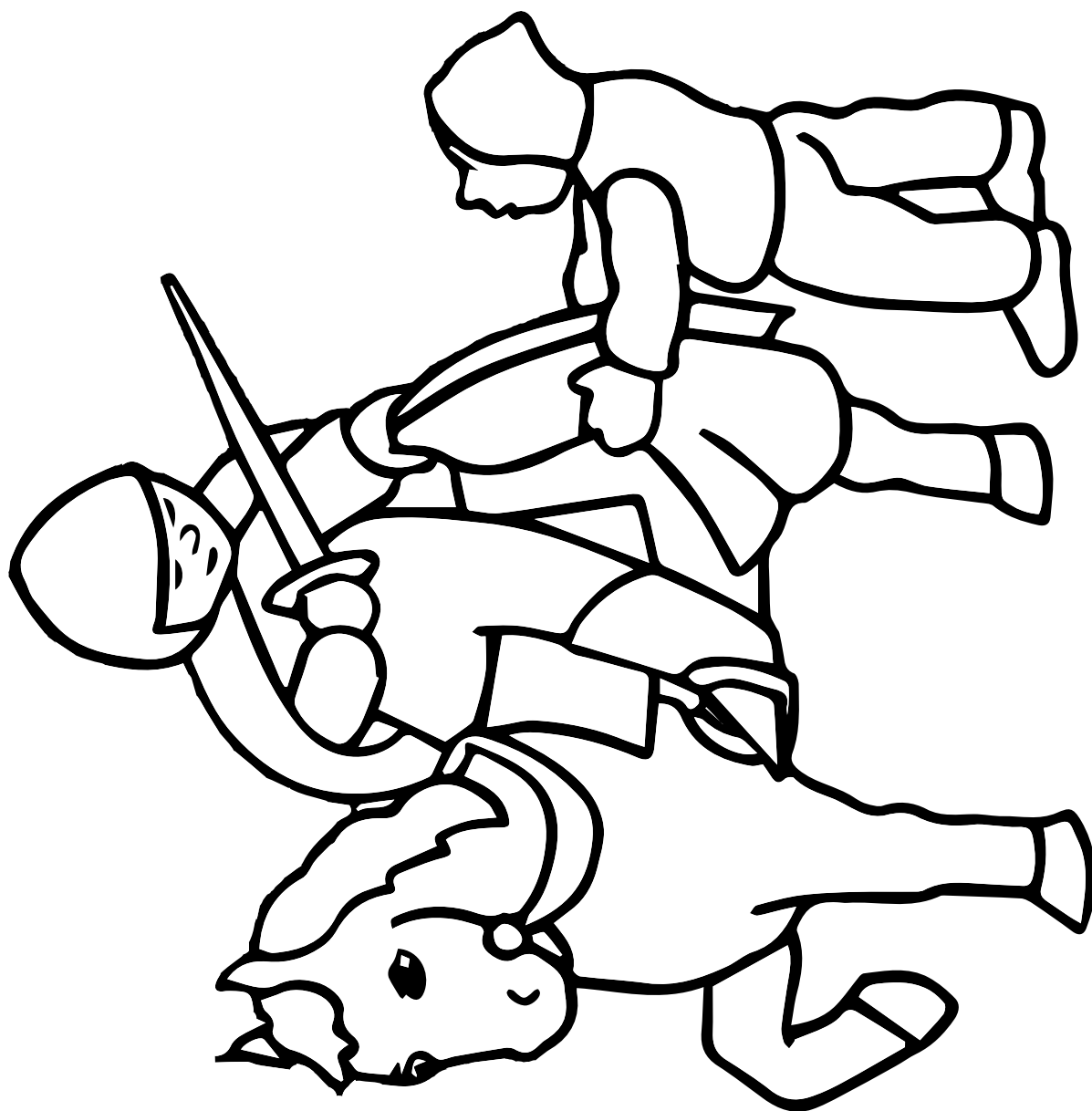
In het jaar 371 werd Martinus door de inwoners van Tours tot bisschop uitgeroepen nadat de voormalige bisschop was overleden. Vele jaren kon hij het bischopschap en het kluizenaarsleven combineren. Als bisschop reisde hij veel door Europa om mensen te bekeren tot het christendom. In 397 stierf Martinus aan koorts en op 11 november werd hij in Tours begraven.

bron: <https://kunst-en-cultuur.infonu.nl/feestdagen/174939-de-betekenis-van-het-feest-sint-maarten.html>

Deze les sluit ook aan bij de kerndoelen van het
Protestants vormingsonderwijs:
domein C 1, 5 en 6.

Het lichtje van Maarten

Bijlage 1

Het lichtje van Maarten

Bijlage 2

Heel lang geleden... nog ver voor de opa van je opa een baby was, leeft in Frankrijk een jongen. Hij heet Maarten. Maartens papa is soldaat. Sterk en stoer. Hij zwaait met zijn zwaard en kan goed vechten. Maartens papa vindt het fijn om soldaat te zijn. Daarom moet Maarten ook soldaat worden. Hij krijgt een soldatenhelm op zijn hoofd. Hij hangt een soldatenzwaard aan zijn riem. Hij draagt een soldatenjas om zijn schouders. En hij rijdt op een paard. Iedereen ziet dat Maarten een echte soldaat is. Maar Maarten voelt zich niet een echte soldaat. Hij wil niet vechten en oorlog voeren zoals zijn vader. Hij wil liever vrede en anderen helpen.

Op een dag rijdt hij op zijn paard naar de stad. Bij de poort zit een arme man te bibberen van de kou. Hij houdt zijn hand op als Maarten langs hem rijdt. 'Heeft u een beetje geld voor mij?', vraagt de arme man. 'Dan kan ik een beetje eten kopen.' Maarten schudt zijn hoofd. Zijn geld is op. Hij ziet de man bibberen. 'Ik kan je wel iets anders geven', zegt Maarten. Hij stapt van zijn paard en pakt zijn soldatenzwaard. De arme man schrikt en wil wegrennen. 'Wacht,' roept Maarten, 'ik doe je geen pijn. Ik wil je juist helpen.' Met zijn zwaard snijdt Maarten zijn soldatenjas in tweeën. 'Alstublieft', zegt Maarten. 'Nu blijft u tenminste een beetje warmer.' Hij stapt weer op zijn paard en rijdt verder. De arme man is blij. Hij kruipt onder de halve jas. Het voelt als een warme deken.

Als het donker wordt, kruipt Maarten in bed. Hij legt zijn halve soldatenjas over zijn bed en denkt aan de arme man. Zou hij vannacht ook lekker warm slapen? Als Maarten slaapt, droomt hij over de arme man. De man zit bij de poort, lekker warm onder de jas van Maarten. 'Dank je wel', zegt de man. 'Jouw hulp geeft een fijn gevoel.' Maarten lacht in zijn droom. Hij kijkt naar het blije gezicht van de arme man. Maar dat gezicht kent hij... dat gezicht is toch... Jezus? In de kerk heeft hij een keer een beeld van Jezus gezien. Zat Jezus bij de poort? Kan dat? Maarten droomt verder. 'Je hebt dat goed gedaan', zegt Jezus. 'Als iedereen iemand helpt, wordt het fijn in de wereld. Doe dat steeds opnieuw.' Dan wordt Maarten wakker. Hij wil naar de kerk. Met grote stappen rent hij door de straten van de stad. In de kerk zoekt hij naar het beeld. Stenen beelden kunnen toch niet praten? Maarten kijkt lang naar het beeld in de kerk. Hij moet steeds aan de woorden van Jezus denken: 'Als iedereen iemand helpt, wordt het fijn in de wereld. Doe dat steeds.' 'Ik wil geen soldaat zijn', roept Maarten en hij zet zijn soldatenhelm af. Hij legt zijn soldatenzwaard aan de kant. 'Ik wil doen wat Jezus zei in de droom. Anderen helpen.'

En dat doet hij. 'Maarten is een goede man', zeggen de mensen. 'Hij helpt iedereen.' 'Doe maar mee', zegt Maarten. Heel veel mensen helpen mee. En telkens vertellen ze elkaar de droom van Maarten met de woorden van Jezus.

Als Maarten heel oud is en sterft, zijn de mensen verdrietig. 'We moeten Maarten nooit vergeten', zeggen ze. 'Want Maarten was als een lichtje in het donker. Mensen werden blij en voelden zich fijn door alle hulp.'

Liesbeth Winters-Jonas

Het lichtje van Maarten

Bijlage 3

